گزارش

قیل و قال بر سر ترجمه‌های تقلبی

کپی‌کاری و رونویسی بلای جان ترجمه‌ها و مترجمان

رضوانی| شک کنید به کتاب‌هایی با جلدهای بازاری، به قیمت‌های ارزان، به تخفیف‌های کلان. هیچ ناشر کاربلدی کتابش را با ۵۰ درصد تخفیف نمی‌فروشد. اگر جایی دیدید کتاب‌های معروف بزرگان خاندان ادبیات را با چنین تخفیف‌هایی ارائه می‌دهند، بی‌لحظه‌ای درنگ آن محل را ترک کنید. شاید رقم تخفیف وسوسه‌کننده باشد، اما چیزی که می‌خوانید با چیزی که نویسنده نوشته است تفاوت‌ها دارد. مثلا خانمی اسمش را به عنوان مترجم روی جلد رمان‌های داستایفسکی نوشته است که بعید است بتواند اسم خودش را به زبان روسی بنویسد!

اگر مخاطبی که مترجم و ناشر خوب را نمی‌شناسد، ندانسته سراغ ترجمه‌های قلابی برود -امکان ندارد کتاب‌خوان حرفه‌ای و جدی به نام مترجم و ناشر بی‌توجه باشد- در بهترین حالت اگر بخت با او یار باشد، کتابی می‌خرد که مترجمش -که اصلا معلوم نیست وجود خارجی دارد یا نه- رمان پرفروشی را از روی کتاب مترجم بخت‌برگشته‌ای که ماه‌ها زحمت ترجمه را کشیده رونویسی و با نام خودش منتشر کرده است. بحث ما درباره ترجمه‌های قلابی است که با مجوز به بازار گسیل می‌شوند.

ترجمه‌هایی که اوراق می‌شوند

پیمان خاکسار، مترجم جوان و البته معروفی که رمان‌هایی مانند «جزء از کل»، «ریگ روان» و «اتحادیه ابلهان» با برگردان او به چاپ‌های متعدد رسیده، از شاکیان این وضعیت است. او تاکنون دست‌کم ۲ بار در صفحه اینستاگرامش به این مسئله اشاره کرده است. بار اول دست یک کپی‌کار را رو کرد که از ترجمه «عامه‌پسند» او رونویسی کرده و اشتباه هم داشته است. بار دوم ترجمه‌های متنوع و بازاری از رمان «جزء از کل» را با اکران عکس جلدهای آن‌ها به نمایش گذاشت. او در این پست نوشته است: می‌تونم صدای ناشر را بشنوم که به تایپیست می‌گوید: خودت یه‌جوری جمله‌ها رو عوض کن که نتونن شکایت کنن! این هم حکایت ماست. خودم کتاب را قبل از ارسال به ارشاد ۲ بار می‌خوانم. بعد از هزارتوی مجوز، یک بار دیگر. بعد ویراستار می‌خواند. با هم می‌نشینیم و حرف می‌زنیم تا متن را بهتر کنیم. بعد دوباره خودم می‌خوانم. بعد نمونه‌خوان و.... باز هم کتاب که چاپ می‌شود می‌بینیم چند اشتباه از دستمان دررفته. باز هم اصلاح.... حالا دوستان متن را برمی‌دارند و با سواد ناقصشان ارکان جملات را به هم می‌ریزند و بازار را پر می‌کنند با این‌ها [...] یکی از «جزء از کل»ها را ورق زدم و دیدم اسم مترجم روی جلد با اسمی که در شناسنامه صفحه اول کتاب نوشته شده است فرق دارد. متنش را هم چند سطر خواندم و احساس کردم یک روانی مست افتاده به جان جملات و تا توانسته با مشت و لگد اوراقشان کرده. روی جلد یکی از اتحادیه‌ها (اتحادیه ابلهان) نام خانوادگی نویسنده نیامده: نوشته جان کندی. مثل اینکه روی جلد اولیس بنویسیم نوشته جیمز.

کتاب‌های بی‌اصالت

علی صنعوی، مترجم رمان مطرح «سایه باد»، نوشته کارلوس روئیث ثافون، و رمان مهم «جهان بورژوازی متأخر»، نوشته نادین گوردیمر، درباره پدیده ترجمه‌های تقلبی یا کپی می‌گوید: در پمپ بنزین بودم که دیدم خانمی با یک بغل کتاب آمد. وقتی نگاه کردم دیدم کتاب‌ها هیچ اصالتی ندارند. اصلا از طرح جلد مشخص بود اصالت ندارند و بعضی‌ها ناشر و مترجم مشخص هم نداشتند. برخی از این کتاب‌ها کاغذهای خوبی هم دارند و بیشترشان آثار پرفروشی مثل «۱۹۸۴»، «قلعه حیوانات»، «قمارباز» «ناطوردشت»، «صد سال تنهایی» یا از کتاب‌های جدیدتر آثاری مثل «مردی به نام اوه» یا کتاب‌های جوجو مویز هستند. این اتفاق به این خاطر می‌افتد که این کتاب‌ها طیف گسترده‌ای از مخاطب دارند.

ترجمه قلابی از قاچاق کتاب بدتر است

سید مجید طالقانی اصفهانی، مدیر فروشگاه انتشارات خوارزمی، چندی پیش در مصاحبه‌ای با ایسنا هشدار داد که با این روند، مدتی دیگر، کتاب‌های ترجمه قلابی بازار را قبضه می‌کنند. او گفته است: گسترش ترجمه‌های قلابی پدیده جدید و در حال رشدی است که در آینده جای کتاب‌های غیرقانونی را خواهد گرفت. برخی از ناشران با اسامی بیخود کتاب‌ها را چاپ می‌کنند و در همه‌جا هم هستند؛ در همه نمایشگاه‌ها حضور دارند و از آن‌ها حمایت می‌شود. آن‌ها کتاب‌ها را با تخفیف ۵۰ درصد به خورد مردم بیچاره می‌دهند. این موضوع از قاچاق کتاب بدتر است. طالقانی سپس بیان کرد: رسانه‌ها باید کتاب‌ها و ترجمه‌های خوب را به مردم معرفی کنند و به آن‌ها بگویند سال‌ها این نویسنده‌ها و مترجمان زحمت کشیده‌اند تا کتاب خوبی به مردم ارائه بدهند، اما فردی می‌آید با تغییر «است» به «بود» نام خود را به عنوان مترجم روی کتاب می‌گذارد، و کتاب‌ها را در کنار خیابان و ایستگاه مترو با ۵۰ درصد تخفیف می‌فروشند. مطمئنم ۹۰ درصد از این مترجمان وجود خارجی هم ندارند.

وقتی قانون بر عرصه ترجمه حاکم نیست

عباس پژمان، نویسنده و مترجمی که برگردان چند رمان از ژوزه ساراماگو و میلان کوندرا بخشی از کارنامه فرهنگی اوست، نیز می‌گوید: این یک تقلب فرهنگی است. وقتی هیچ قانونی بر عرصه ترجمه حاکم نیست و هر کس می‌تواند هر اثری را با هر کیفیتی ترجمه و آن را چاپ کند، همین می‌شود. خواننده هم نمی‌تواند ترجمه خوب یا بد را تشخیص بدهد چون کار راحتی نیست. گاهی برای این ترجمه‌ها تبلیغات هم می‌شود. ظاهرا مافیایی هم در این عرصه فعال است. او البته یادآور می‌شود که این بلا سر ترجمه‌های خودش نیامده است: من در کتاب‌های خودم به آن صورت این تجربه را نداشته‌ام؛ یعنی جوگیر نشده‌ام و هیچ‌وقت به خاطر اینکه اثری پرفروش بوده و جایزه گرفته آن را برای ترجمه انتخاب نکرده‌ام و کتاب‌هایی که انتخاب کرده‌ام به آن صورت کتاب‌های بازاری نبوده. بنابراین چندان شامل حال من نشده است.

پای ناشر سودجو در میان است

رئیس هیئت مدیره انجمن صنفی مترجمان نیز در گفت‌وگو با باشگاه خبرنگاران، تقصیر رونویسی از ترجمه را بیشتر متوجه ناشر دانسته و گفته است: مترجم به ناشر پیشنهاد نمی‌دهد از ترجمه‌ای رونویسی کند. این پیشنهاد عموما از طرف ناشر مطرح می‌شود؛ چون رونویسی از ترجمه برای او نفع مادی به همراه دارد و پول کمتری به مترجم می‌پردازد. محمدرضا اربابی به مجهول بودن کپی‌کاران این عرصه چنین پرداخته است: بعضی از کسانی که از ترجمه رونویسی می‌کنند، هویت واقعی ندارند یا با اسم مستعار کتاب را منتشر کرده‌اند. راه حل ما در انجمن صنفی مترجمان برای این مسئله این است که ناشران با مترجمان معتبر کار کنند. حتی اگر می‌خواهند با مترجم تازه‌کار همکاری کنند، از انجمن صنفی مترجمان بخواهند مترجمان تازه‌کار را به آن‌ها معرفی کنند. آن موقع، انجمن در برابر مترجمانی که معرفی کرده است پاسخ‌گو خواهد بود.

شکایت و تشکیل پرونده قضایی و طی روال قانونی، ظاهرا تنها راه مقابله با این ناشران و شاغلانِ صنف رونویسی است، اما اربابی چندان به این روند امیدوار نبوده و بیان کرده است: چندین مورد شکایت به انجمن صنفی مترجمان در زمینه رونویسی از ترجمه رسیده است. اثبات حقوقی این مسئله کار بسیار سختی است و زمان می‌برد و به مستندات دقیق نیاز دارد.

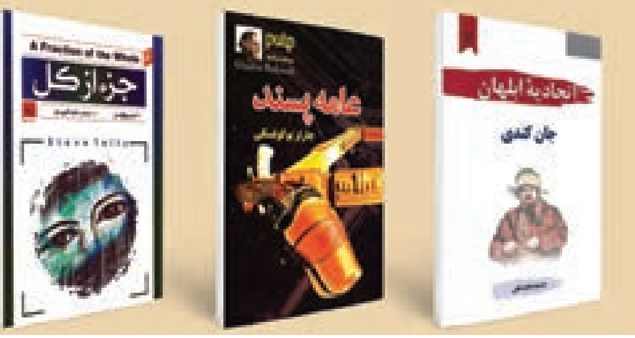

برگزیدگان جشنواره شعر رضوی عربی معرفی شدند

دهمین جشنواره بین‌المللی شعر رضوی به زبان عربی (یادمان دعبل خزاعی) با معرفی برگزیدگان در شهرستان شوش به کار خود پایان داد. بر پایه گزارش ایبنا، هیئت داوران متشکل از شبر محسنی، علی عفراوی، عبدالرضا عطاشی و عاطی عبیات، پس از داوری در بخش شعر، فصیح سلیمان سلمان و محمد حدیثی از کشور سوریه و فاطمه سهمرانی از لبنان را حائز رتبه‌های اول تا سوم معرفی کرد. در بخش شعر شعبی نیز علی وائلی از خرمشهر، محمد بهادلی از شوش و محمدجاسم هلیچی از اهواز رتبه‌های اول تا سوم را به دست آوردند.

نوداد

بخت کسب جایزه مهرگان برای یک خراسانی

دبیرخانه جایزه مهرگان فهرست آثار راه‌یافته به مرحله بعد این جایزه ادبی را اعلام کرد. در میان کتاب‌های یادشده، نام رمان «کفتار» نوشته مرتضی فخری دیده می‌شود. این نویسنده خراسانی در کارنامه خود سابقه برگزیده شدن در جایزه ادبی «واو» را برای نوشتن رمان متفاوت سال ۸۹ دارد. در فهرستی که دبیرخانه مهرگان انتشار داده است، نام ۲۱ اثر در هر یک از بخش‌های رمان و مجموعه داستان دیده می‌شود که به گفته برگزارکنندگان، از میان ۱۹۵۸ اثر و پس از چند مرحله داوری انتخاب شده‌اند.

هنگامه تاریخ

آرای متین یک وکیل ملت

دانش و فرهنگ در نگاه آیت‌ا... مدرس به مناسبت سالروز شهادت او

هادی وکیلی*| مرحوم آیت‌ا... سید حسن مدرس (۱۲۴۹-۱۰ آذر ۱۳۱۶خورشیدی) یکی از علمای بزرگ معاصر است که بخشی از تحصیلات او در ایران و بخشی دیگر در نجف بوده است. او به سبب نبوغش در حوزه علوم دینی مورد توجه علمای نجف و ایران قرار گرفت و با حضور در عرصه اجتماعی و سیاسی به جایگاهی رسید که به عنوان نماینده علمای نجف در هیئت نظارت بر مجلس برگزیده شد. درعین‌حال، مدرس از دوره دوم تا ششم نمایندگی مجلس را نیز تجربه کرد. آیت‌ا... مدرس افزون بر موضوعاتی چون سیاست، به لحاظ دیدگاه‌های فرهنگی نیز صاحب نظر و حتی پیشتاز بوده است. او با نگاهی روشن‌فکرانه، عالمانه و دقیق، هم به فرهنگ ایرانی و ملی توجه داشت، هم فرهنگ دینی و اسلامی و هم فرهنگ غرب. شاید برای بعضی‌ها جای تعجب باشد که مدرس به تمام شئون فرهنگ ملی توجه داشت و معتقد بود هر ملتی باید از ملیت خود حفاظت و دفاع کند و ضمنا از مؤلفه‌های ملیت مثل زبان و نژاد در حدی که به افراط کشیده نشود، آگاهی داشته باشد و دفاع کند. همچنین از دید او، ضمن اینکه در جهان اسلام همه باید با هم متحد و یک‌صدا و دارای موضع باشند، این امر تعارضی با این ندارد که هر ملتی ملیت خود را حفظ کند. اصرار داشت در مجلس قوانینی تصویب شود که نتیجه آن ایجاد و تقویت استقلال کشور باشد و وابستگی‌ها را کاهش دهد. او بُعد مهمی از استقلال را استقلال فرهنگی می‌دانست و تأکید می‌کرد که یک ایرانی باید به فرهنگ خود افتخار کند. از آنجاکه عالم دینی بود و نبوغی در علم دین داشت و در ایامی که نماینده مجلس بود تدریس را در مدرسه سپهسالار تهران ادامه داد، تأکید می‌کرد که جامعه هم باید از نظر علوم و معارف دینی رشد کند و هم دین تأکید کرده است که باید به دنبال علم محض برود. مدرس توجه ویژه‌ای به مسئله اخلاق داشت و از نگاه او، اگر اخلاق اسلامی سقوط کند جامعه آسیب بسیاری خواهد دید؛ بنابراین دین به‌ویژه متکفل حفاظت از حوزه اخلاق است و باید به جامعه و شهروندان آموزش اخلاق دینی داد و ترویج این حوزه در جامعه به فرهنگ تبدیل شود. او در برابر فرهنگ غرب هم موضع بسیار متین و پخته‌ای داشت و خیلی سنجیده رفتار می‌کرد. غرب را به ۲ قسمت تقسیم می‌کرد. حوزه و روحیه استعماری غرب -که بسیار در این بخش جنایت کرده و به ما هم ظلم بسیار کرده و ما را تحت استعمار و عقب‌ماندگی قرار داده است- و بُعد فناوری و دانش و پیشرفت‌هایش -که ما به این فناوری و دانش و بهره بردن هرچه سریع‌تر از آن نیازمندیم. به خرید یا ترجمه کتاب‌هایی علمی و استخدام استادان متخصص خارجی که باید، توصیه می‌کرد. هنگامی که صنعت هواپیما هنوز تازه در دنیا ایجاد و در جنگ جهانی اول استفاده شده بود، در مجلس مطرح شد که آیا لازم است ما هم هواپیما بخریم یا نه. مدرس در نطق خود می‌گوید نه‌تنها باید هواپیما بخریم، بلکه باید طرحی آماده کنیم که دولت را مکلف کنیم کارخانه هواپیماسازی ایجاد کند و ما باید در فناوری حرف اول را در دنیا بزنیم. این اتفاق مربوط به حدود ۹۰ سال پیش است؛ در شرایطی که لازمه خرید هواپیما ساخت فرودگاه و تشکیلات با هزینه‌هایی بالا بود.

وقتی در مجلس بود، با این باور که نماینده مجلس باید قانون‌گذاری کند، یکی از بهترین قانون‌های عدلیه یا قوه قضایی در کل تاریخ ایران را نوشت که تصویب شد و کتابچه آن نیز موجود است. در اولین نطق خود در مجلس دوم، ضرورت پاک‌دامنی، امانت، پاک‌دستی، ساده‌زیستی و دیگر وظایف نمایندگان را یادآوری کرد و خود نیز پیرو همین الگو و در حوزه سیاست‌گذاری‌هایش بسیار ساده‌زیست و شجاع و موفق بود.

نکته پایانی اینکه مدرس در دوره‌ای بحرانی از تاریخ ایران آن‌قدر درخشان عمل کرد و طرح‌ها، اندیشه‌ها، عمل و رفتار مثبت و موفقی داشت که مرحوم ملک‌الشعرا بهار که در همان دوره‌های ۴، ۵ و ۶ نماینده مشهد و جزو اصلاح‌طلبان مجلس بود، می‌نویسد که ما پس از فتنه مغول (سده هفتم) تاکنون، در تاریخ ایران مثل مدرس نداریم. بنابراین همان‌طور که امام خمینی(ره) فرمودند، جا دارد یاد مدرس را زنده نگاه داریم و از آرمان، اندیشه، سبک و الگوی فردی و اجتماعی و مدیریتی او بیشتر بهره‌برداری کنیم.

*دانشیار گروه آموزشی تاریخ دانشگاه فردوسی مشهد

یادداشت

عبدالعظیم حسنی، مبلغ اوامر امام رضا(ع)

حجت الاسلام
محمدرضا جواهری
عضو هیئت علمی
دانشگاه فردوسی

حضرت عبدالعظیم حسنی از اصحاب امامان و مبلغ پیام امام رضا(ع) است. امام رضا(ع) برای شیعیان و دوستان خویش وصیت‌ها و موعظه‌هایی کردند و عبدالعظیم حسنی از سوی امام رضا(ع) موظف شد تا این وصیت‌ها را به پیروان امام برساند. او نماینده امام رضا(ع) در ابلاغ سلام و پیام شد و این مسئولیت را به‌خوبی انجام داد و حقایق دینی رضوی را به مردم رساند. عالم آل محمد(ع) به عبدالعظیم حسنی فرمودند: «یَا عَبْدَالْعَظِیمِ أَبْلِغْ عَنِّی أَوْلِیَائِیَ السَّلَامَ وَ قُلْ لَهُمْ أَنْ لَایَجْعَلُوا لِلشَّیْطَانِ عَلَی أَنْفُسِهِمْ سَبِیلًا وَ مُرْهُمْ بِالصِّدْقِ فِی الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَةِ وَ مُرْهُمْ بِالسُّكُوتِ وَ تَرْكِ الْجِدَالِ فِیمَا لَایَعْنِیهِمْ...». (الاختصاص شیخ مفید، ص ۲۴۷ * بحارالانوار، ج ۷۴، ص ۲۳۰ * زادالمعاد یا مفتاح‌الجنان علامه مجلسی، ص ۵۴۹ * مستدرک‌الوسائل و مستنبط‌المسائل، ج ۹، صص ۱۰۳ و ۱۴۰ * سفینةالبحار حاج شیخ عباس قمی، ج ۶، ص ۳۱)؛ «ای عبدالعظیم! از طرف من به اولیای من و دوستانم سلام برسان و بگو برای شیطان راهی به نفس خودشان قرار ندهند و آنان را به صدق و راستی در سخن و ادای امانت فرمان بده و آنان را به سکوت و ترک جدال در آنچه به کارشان نمی‌آید و بیهوده است و نفعی برایشان ندارد، فرمان بده...».

در آغاز این بیانیه رضوی به عبدالعظیم مأموریت داده شده است که سلام امام رضا(ع) را به اولیاءالرضا(ع) و دوستان حضرت برساند؛ همان‌طور که ما امروز در زیارت به امام رضا(ع) سلام می‌کنیم، امام رضا(ع) در این متن به عبدالعظیم دستور داده‌اند که سلام امام رضا علیه‌السلام را به اولیای امام برساند. بنابراین امام نیز همواره به مؤمنان سلام می‌کنند.

در این پیام امام رضا(ع) به عبدالعظیم حسنی، برای شیعیان و دوستان اهل‌بیت(ع) تعدادی باید و نباید اخلاقی وجود دارد. لازم است این رهنمودهای الهی امام رضا(ع) را شناخت و به آن عمل کرد.

شیطان‌گریزی: شیطان دشمن بزرگ انسان‌هاست و با کید و مکر آنان را گمراه می‌کند و به گناه می‌کشاند. امام رضا(ع) در سرآغاز این پیام الهی به اولیای خویش، آنان را از فریب شیطان بازمی‌دارند و به عبدالعظیم دستور می‌دهند: «قُلْ لَهُمْ أَنْ لَایَجْعَلُوا لِلشَّیْطَانِ عَلَی أَنْفُسِهِمْ سَبِیلًا»؛ «به اولیایم بگو برای شیطان بر نفس خودشان راهی قرار ندهند. باید راه‌های نفوذ و سلطه شیطان بر انسان‌ها را شناخت و همه آن راه‌ها را بست تا شیطان برای سلطه به انسان راهی پیدا نکند».

شیطان‌شناسی و شیطان‌گریزی و شیطان‌ستیزی اصل اول اخلاق است که در این دستورالعمل رضوی قرار گرفته است.

راستگویی و صدق حدیث و امانت‌داری: راستی و راستگویی و امانت‌داری از ارزش‌ها و فضیلت‌های بزرگ اخلاقی است و امام رضا(ع) به عبدالعظیم فرموده‌اند: «مُرْهُمْ بِالصِّدْقِ فِی الْحَدِیثِ وَ أَدَاءِ الْأَمَانَهِ»؛ «اولیایم را به صدق حدیث و امانت‌داری امر کن». بر اساس این دستور، همه دوستان امام رضا(ع) مأموریت دارند در زندگی خویش راستگو و امانت‌دار باشند.

سکوت و ترک جدال بیهوده: انسان با سکوت از گناهان بزرگ و رذایل اخلاقی پاک می‌شود و با ترک جدال‌های بیهوده از درگیری‌های گوناگون و آزاردهنده رهایی می‌یابد. امام رضا(ع) در این دستورالعمل اخلاقی به عبدالعظیم می‌فرمایند: «مُرْهُمْ بِالسُّكُوتِ وَ تَرْكِ الْجِدَالِ فِیمَا لَایَعْنِیهِمْ»؛ «اولیایم را به سکوت و ترک جدال بیهوده امر کن».

سزاوار است پیروان اهل‌بیت علیهم‌السلام به این رهنمودها و اوامر امام رضا علیه‌السلام توجه نمایند و با التزام عملی و پایبندی به آن‌ها در راه تکامل و سعادت و رستگاری گام بردارند.

جستار

دور نمایی از یک جغرافیای سرد

نگاهی به «زغال»، اولین فیلم بلند ابراهیم منصف

کاظم کلانتری| تفاوت بزرگ بیشتر فیلم های «هنروتجربه» با تولیدات سینمای بدنه در ایران این است که فیلم های دسته اول که معمولا متعلق به بوم و جغرافیایی متفاوت هستند، از لحاظ انسانی جرئت و شهامت مقابله و درگیر شدن با مسائل عمیق‌تر و دردناک‌تری را دارند. قاعدتا سینمای خارج از مرکز، به جای داشتن دغدغه سرمایه و مخاطب، بیشتر مشغولیت اجتماعی و فرهنگی دارد؛ به همین دلیل در بیشتر اوقات حس وحال غالب این گونه فیلم ها توصیفاتی مثل «شریف» و «اصیل» را به ذهنمان می آورند و از همین راه به درونمان نفوذ می کنند.

«زغال»، اولین فیلم سینمایی اسماعیل منصف و محصول مشترک ایران و فرانسه، یکی از همین اندک نمونه هایی است که با انتقال درست حس وحال جغرافیایی سرد ازطریق نماهای رئالیستی و غالبا دور(لانگ شات)، شخصیت های داستان را در زمینه مناسبی قرار می دهد تا داستانی شریف از مردمان آذری زبان آستارا روایت کند. اگر با دیدن «زغال» یاد اثر اول آندری زویاگینتسف افتادید، این تداعی تاحدودی به حس وحال سرد داستان متکی به دگرگونی شخصیت های اصلی فیلم مربوط می‌شود.

منصف که پیش از این تجربه ساخت چند فیلم کوتاه را در کارنامه اش دارد، دقیقا در همان جایگاهی ایستاده است که زویاگینتسف با ساخت «بازگشت(۲۰۰۳)» ایستاده بود. اولین اثر بلند سینمایی کارگردان هایی که ویژگی اصلی این اثرشان، نگه داشتن مخاطب با کمک نماهای پراحساس درون داستانی آرام و پرجزئیات است تا با نمایش دگرگونی درونیات انسان ها، آهسته آهسته پایانی تأثیرگذار ساخته شود.

فیلم منصف درباره پدر باغیرتی(هادی افتخارزاده) است که در یکی از روستاهای مرزی آذربایجان به کار زغال سازی مشغول است. او برای بیرون آوردن پسرش از زندان، زیر بار قرض می رود و همین دین و بدهی ها مهم ترین ویژگی های شخصیت او را به چالش می کشند؛ غیرت و عزت‌نفس.

شبکه ارتباطات و تقابل هایی که برای تأیید گزاره «تحقیر، می تواند درون انسان ها را تغییر دهد» یا به قول خود کارگردان «انتقام، زاییده تحقیر است»، از همین جزئیات کوچک(مثل نام شخصیت، حرفه و جغرافیای زندگی او) آغاز می‌شود.

ساده زیستی و عزت نفس «غیرت» مقابل ویژگی های شخصیتی افرادی که با آن ها در تعامل است، قرار می گیرد. شغل پدر هم مسبب دزدی پسرش از طلافروشی است و هم دلیل تغییرات شخصیتی او. اما وضعیت جغرافیایی و آب وهوایی نه یک بستر کارکردی برای پیشروی داستان، بلکه زمینه ای است برای شناساندن شخصیت ها و در دیدی کلی تر برداشتن بار معنایی فیلم از روی دوش دیالوگ‌ها.

کلبه محقر، دورافتاده و در آستانه کوهستان «غیرت» در بیشتر مواقع اسیر باد و طوفان است و همین غلیان درونی، شخصیت او را بهتر بازنمایی می کند. آلونک زغال سازی روی تپه ای میان جنگل قرار دارد که وضعیت آن، «غیرت» تحقیرشده را میان دودودم سوختن زغال قرار می دهد. این دو مکان همان لغزشگاهی است که «غیرت» قرار است تمام داشته های درونی اش را آنجا از دست بدهد.

برای درک بهتر جزئیات استفاده از مکان بهتر است این دو وضعیت را کنار هم قرار دهیم: نماهایی که «غیرت» را هنگام فروختن و بازپس گرفتن گاوها نشان می دهد، کاملا نماینده سختی خروج شخصیت او از وضعیتی سخت اما با شرافت و راحتی در افتادن در وضعیتی آسوده اما آلوده است؛ البته نماهایی هم هستند که فقط برای غنای تصویری فیلم گرفته شده اند؛ مثلا گفت وگوی شخصیت ها در ساحل دریایی مواج، چندان با بافت کلی فیلم هماهنگ نیست.

زیرا این نماها معمولا تکراری و بدون پیش زمینه فقط درمیان سکانس های دیگر جا داده شده اند اما مکانی که بیش از همه به کمک ایده فیلم می آید، رودخانه ای است که پدر و پسر شب ها همدیگر را ملاقات می کنند.

نماهای باز از تبادل دو شخصیت درحالی که تا نیمه در آب خروشان رودخانه قرار دارند، پشت ایده تغییر جایگاه و استحاله آن ها درمی آید. رودخانه که در مرز آستارا و جمهوری آذربایجان قرار دارد، میانجی انتقال از یک وضعیت به وضعیت دیگر است؛ شبیه غلتیدن سنگی در رودخانه و پرشدن جای خالی اش با سنگی دیگر؛ زمانی که پسری با مشاهده تحقیر پدرش و پدری با دیدن گرفتاری پسرش، درظاهر روسیاه می شوند اما همچنان با داشتن غیرتشان روسفیدند.

تماشاخانه

فراخوان تولید اثر نمایشی با موضوع فرهنگ شهروندی

هنری| فراخوان تولید اثر نمایشی با موضوع «فرهنگ شهروندی» به همت سازمان اجتماعی فرهنگی شهرداری مشهد منتشر شد.

هدف از این فراخوان، ترویج آموزه‌های فرهنگ شهروندی درمیان کودکان و نوجوانان است، بنابراین این سازمان درنظر دارد با هدف آموزش فرهنگ شهروندی و ترویج آموزه‌های آن درمیان کودکان و نوجوانان هفت تا دوازده ساله، نمایش‌هایی را با محوریت «رعایت حق تقدم عابرپیاده» و «تفکیک پسماند از مبدأ» با مشارکت هنرمندان تولید کند.

هنرمندان علاقه‌مند باید در هنرهای نمایشی خود به زمینه‌های مشارکتی و تکنیک‌های تعامل با کودک و والد توجه کنند و در طول اجرا از شعر، موسیقی و روش‌های پرسش و پاسخ و هم‌خوانی بهره بگیرند.

همچنین طراحی دکور و نورپردازی نشاط‌انگیز و کودکانه در اولویت است و دکور باید به‌صورت پرتابل، طراحی و ساخته شود.

علاقه‌مندان می‌توانند باتوجه‌به نکات ذکرشده، خلاصه طرح یا نمایشنامه خود را حداکثر تا ۱۷آذر به دبیرخانه واقع در بوستان کوهسنگی، خانه هنرمندان مشهد، ارائه کنند یا با شماره ۳۷۴۲۹۲۰۰ داخلی ۲۷۷ تماس بگیرند.

لازم به ذکر است تعداد آثار ارسالی در هر دو محور، محدودیتی ندارد و مدت زمان اجرای هر اثر باید بین ۳۵ تا ۴۰دقیقه باشد.

زندگی با سینما

مستندساز خراسانی در «سینماحقیقت»

تازه‌ترین فیلم رضا فرهمند به جشنواره سینماحقیقت راه پیدا کرد

زوزنی| با اعلام نام مستندهای بلند راه‌یافته به بخش «مسابقه ملی» جشنواره سینماحقیقت، مشخص شد که فیلم «نت‌های مسی یک رؤیا»، اثر رضا فرهمند، مستندساز مطرح خراسانی، درمیان آن‌هاست.

«نت‌های مسی یک رؤیا»، به تهیه‌کنندگی مرتضی شعبانی، توانسته است از میان ۷۴فیلم متقاضی به این بخش راه یابد. همچنین این فیلم در فهرست پنج فیلم مستند راه‌یافته به سی‌وهفتمین جشنواره فیلم فجر قرار داشت.

به‌گفته فرهمند، «نت‌های مسی یک رؤیا» به موضوع کودکانی که در «یرموک» سوریه(بزرگ‌ترین محل زندگی مهاجران فلسطینی) زندگی می‌کنند، می‌پردازد که در جریان جنگ سوریه بی‌خانمان شدند.

«زنانی با گوشواره‌های باروتی» اثر قبلی فرهمند، در جشنواره سی‌وششم فجر و همچنین در جشنواره‌هایی چون «لوکارنو» و «لایپزیگ» حضور داشته و به کسب جایزه اصلی جشنواره «signs du Night» پاریس موفق شده است. همچنین مستند بلند «زنانی با گوشواره‌های باروتی» تنها در ۲۰روز اکران در گروه «هنروتجربه»، توانست در ردیف دومین فیلم مستند پرفروش این گروه قرار گیرد. مشهدی‌ها از این فیلم در اکران‌های مهرماه امسال استقبال کردند و نمایشش را به سانس‌های فوق‌العاده رساندند.

هنر شهری

ادای دین به مشاهیر شهر

آیین پایانی نخستین سمپوزیوم مجسمه‌سازی مشهد با تقدیر از مجسمه‌سازان این رویداد برگزار شد

عکس: حسین شریعت | شهرآرا

گروه هنرا| نخستین سمپوزیوم مجسمه‌سازی مشهد با حضور ۲۰هنرمند مطرح کشوری و استانی که برای ساخت ۲۰سردیس از شهدا و مفاخر در مشهد گردهم آمده بودند، از دوم آذرماه به‌صورت رسمی آغاز به کار کرد. از این‌رو هنرمندان حاضر در این رویداد، یک هفته فرصت داشتند تا ساخت سردیس‌هایی را که به آن‌ها محول شده بود، به پایان برسانند. این رویداد که به همت شهرداری مشهد و در راستای بهبود سیما و منظر شهری به‌واسطه جانمایی المان‌های دائمی و با هدف تجلیل از مقام والای شهدا و مفاخر فرهنگی و علمی شهر برگزار شده بود، با استقبال خوب مردم و اهالی هنر روبه‌رو شد و افراد بسیاری با حضور در سالن‌های استاد ترمه‌چی و سلطانعلی مشهدی در چارسوق هنر بوستان کوهسنگی از مراحل تولید این ۲۰ اثر بازدید کردند. هم‌زمان با به پایان رسیدن ساخت این ۲۰سردیس، آیین پایانی نخستین سمپوزیوم مجسمه‌سازی شهدا و مفاخر مشهد شب گذشته با حضور برخی از مسئولان شهری و هنرمندان برگزار شد.

امید به تکرار این سمپوزیوم

در حاشیه این مراسم سیدمسعود ریاضی، عضو شورای اسلامی شهر مشهد، در گفت‌وگو با شهرآرا از برگزاری این رویداد فرهنگی هنری ابراز خوش‌حالی کرد: «در یکی، دوسال اخیر اقدامات خوبی در زمینه مجسمه‌سازی شروع شده است. آثاری که براساس شاهنامه ساخته شده و المان‌های دائمی درونِ شهر، کم‌سابقه بوده است. این سمپوزیومِ بی‌نظیر هم یکی از همان اتفاقات نادر است که در یکی، دوسال اخیر رخ داده است.»

او همچنین با حمایت از حضور استادان مجرب مجسمه‌سازی استانی و ملی در سمپوزیوم، گفت: این حضور و اهتمام به ارتقا و ترویج هنر مجسمه‌سازی کمک می‌کند. آثار ارزشمندی که در این چند روز خلق شد، باعث خواهد شد جوان‌ترها هم پای کار بیایند و با علاقه بیشتری فعالیت کنند. به نظرم نباید این حرکت متوقف شود و امیدوارم این سمپوزیوم مجسمه‌سازی تکرار شود.

رئیس کمیسیون ویژه توسعه و بهسازی توس با بیان اینکه برگزاری این رویدادها مشهد را به یکی از قطب‌های مجسمه‌سازی کشور تبدیل خواهد کرد، گفت: این حرکت فرهنگی می‌تواند بستری را فراهم کند که نه‌تنها به مشهد و استان خراسان رضوی، که به جریان مجسمه‌سازی کشور کمک شود.

برگزاری سمپوزیوم برای تقویت هویت فرهنگی شهری

محمدمحسن مصحفی، سرپرست معاونت فرهنگی‌اجتماعی شهرداری مشهد، در این مراسم با ابراز رضایت از روند برگزاری سمپوزیوم، گفت: این رویداد با استانداردهایی که از پیش طراحی شده بود، انجام شد. به نظر می‌رسد همه شرکت‌کننده‌ها از این سمپوزیوم رضایت داشتند و این سبب می‌شود مدیریت‌شهری هم از نتیجه کار رضایت داشته باشد.

او با طرح این سؤال که چرا شهرداری تصمیم به برگزاری چنین رویدادی گرفته است، گفت: موضوع هویت شهری، چالشی است که در شهرهای مدرن وجود دارد. خصلت شهرهای مدرن به گونه‌ای است که آن‌ها را از تاریخ و پیشینه خودشان جدا کرده و این جدایی مصائبی را برای شهر و شهروندان ایجاد می‌کند. برای شهرداری‌ها در همه شهرها ترویج فرهنگ شهری و تقویت هویت از اولویت‌های جدی است. این سمپوزیوم هم یکی از راه‌هایی است که می‌تواند در حد مرغوب پاسخی برای حل این مشکل داشته باشد.

مصحفی به اهمیت رویارویی شهروندان با مراحل خلق یک اثر هنری اشاره کرد و این اتفاق را در تقویت حس تعلق مؤثر دانست: «شهروندان با یک اثر خلق‌شده روبه‌رو نمی‌شوند و روندی را که آن اثر طی کرده تا به یک محصول هنری دارای روح برسد، از نزدیک می‌بینند و این موضوع می‌تواند در تقویت حس تعلق مؤثر باشد.»

مصحفی با بیان اینکه مدیران شهری در درجه اول به‌عنوان شهروند و در درجه دوم به‌عنوان مدیران شهری دینی به مفاخر خود دارند که باید آن را ادا کنند، گفت: تجلیل از مفاخر یک شهر این حسن را دارد که گسست و شکاف فرهنگی میان نسل‌ها را می‌کاهد. این اتفاق‌ها این پیام را انتقال می‌دهد که این شهر گذشته‌ای دارد و باید به آن افتخار کرد. ما خودمان را مکلف می‌دانیم هرکسی را که به داشته‌های این شهر افزوده است، تجلیل کنیم. نصب این سردیس‌ها که هنرمندانه ساخته شده‌اند، قطعا به سیما و منظر شهری کمک می‌کند.

این سمپوزیوم ادامه دارد

به گفته رئیس اداره امور هنری سازمان فرهنگی‌اجتماعی شهرداری مشهد، اختتامیه واژه مناسبی برای مراسم پایانی سمپوزیوم نیست و تنها بخشی از این رویداد پایان یافته است. صدرا یوسفی گفت: تولید آثار بعدی، جانمایی و نصب این تولیدات در شهر مشهد و همچنین استفاده مردم از این آثار بخش‌های بعدی سمپوزیوم است.

یوسفی در ادامه با اشاره به اینکه ماه‌ها قبل از انتشار فراخوان سمپوزیوم در مهرماه امسال، برنامه‌ریزی‌ها در شورای سیاست‌گذاری و سازمان فرهنگی‌اجتماعی شهرداری مشهد انجام شده بود، گفت: در این مدت نزدیک به ۴۰رزومه در ۲بخش «هنرمندان ملی و میهمان» و «هنرمندان خراسان و مشهد» به دبیرخانه رسید. شورای سیاست‌گذاری داوری، ۱۲هنرمند خراسانی و ۸هنرمند و استاد شاخص ملی را برای حضور در نخستین سمپوزیوم مجسمه‌سازی مشهد برگزید.

رئیس اداره امور هنری سازمان فرهنگی اجتماعی شهرداری مشهد مسئله اصلی برای برگزارکنندگان این سمپوزیوم را انتخاب چهره‌های نامدار، مفاخر و شهدای شهری و استانی دانست: «این یک چالش جدی بود؛ به دلیل اینکه شهر مقدس مشهد و استان خراسان رضوی با پیشینه‌ای که در فرهنگ و هنر دارد، کهکشانی از مفاخر، هنرمندان و شهدای دلاوری را در خود پرورانده و تقدیم فرهنگ و هنر ایران کرده است. امیدواریم با نصب این سردیس‌ها در شهر، بخشی از دینمان را به شهدا و مفاخر ادا کنیم.»

او با تأکید بر واژه «نخستین»، گفت: این واژه برای مانشانه‌ای است تا این راه را ادامه دهیم. بعداز حدود ۹روز از آغاز سمپوزیوم، همه ما به این نتیجه رسیده‌ایم که وضع هنر شهری در حوزه مجسمه‌سازی و به‌ویژه سردیس با ۱۰روز پیش تفاوت کرده است. توقع‌ها در این زمینه بالا رفته است و ما هنردوستانی نیستیم که ۱۰روز پیش بودیم. ما می‌خواهیم در حوزه هنرهای شهری قله‌های بیشتری را فتح کنیم.

یوسفی از حمایت‌های مدیریت‌شهری و شورای اسلامی شهر مشهد قدردانی کرد و گفت: وقتی در خانه هنرمندان طرحی را به مدیریت‌شهری ارائه می‌کنیم، آن‌ها پشتیبان ماهستند.

او همچنین رسانه‌های همراه با سمپوزیوم را بسیار تأثیرگذار دانست: «در چند روز اخیر که مشکل اطلاع‌رسانی از طریق فضای مجازی وجود داشت، این رسانه‌ها و به‌ویژه روزنامه شهرآرا بود که با بازتاب اخبار این رویداد هنری مردم را به چارسوق هنر کشاند.»

مجسمه‌ها را با قالب برنز مانا کنید

ایرج خواجوی، نقاش پیش‌کسوت مشهدی نیز در این مراسم گفت: شهرداری مشهد هنر شهری را در این شهر دگرگون کرده است. مجسمه و پیکره به شهر زیبایی خاصی می‌بخشد.

به گفته این هنرمند سمپوزیوم مجسمه‌سازی باید تکرار و آثار ساخته‌شده در این رویداد نیز با برنز قالب‌گیری شود: «از مسئولان محترم می‌خواهم فایبرگلاس و موادی از این دست را کنار بگذارند و مجسمه‌ها را با بهترین مواد (برنز) قالب‌گیری کنند تا مانا شوند.»

۲۰ هنرمند، ۲۰ افتخار

در نخستین سمپوزیوم مجسمه‌سازی مشهد ساخت سردیس‌های «مهدی اخوان ثالث»، «محمدرضا شفیعی کدکنی»، «عماد خراسانی»، «علی رواقی»، «رضا سعیدی»، «حسین ترمه‌چی» و «منصور نریمان» به ترتیب توسط هادی ضیاءالدینی، ملک‌دادیار گروسیان، ربین حیدری، یاسر حسینی، هاشم شفیعی، علی چراغی و عطاصحرایی به پایان رسید. همچنین جعفر نجیبی، مهدی وثوق، نادیا جوادی، مرتضی دستجردی و نادر قشقایی که ساخت سردیس‌های «محمدرضا حکیمی»، «محمد خادم»، «حسین زمرشیدی»، «عباس اخوین» و «انوشیروان ارجمند» را بر عهده داشتند.

از دیگر سردیس‌هایی که ساختشان در این سمپوزیوم به پایان رسید، می‌توان به ساخت سردیس «شهید فرامرز عباسی»، «شهید موسی نامجو»، «شهید محمود صارمی»، «شهید پرویز حبرانی»، «شهید نورعلی شوشتری»، «شهید محمود کاوه»، «شهید علی اندرزگو» و «شهید ابراهیم فخرایی» به دست ابراهیم پاپی‌راد، قدرتا... معماریان، زهرا موسوی‌اصل، محمدحسین خیرآبادی، علیرضا قدمیاری، علی لوایی، هادی عارفی‌منش و فردین اسفندیاری اشاره کرد. همچنین در پایان مراسم اختتامیه این رویداد از ۲۰هنرمند مجسمه‌ساز با حضور محسن مصحفی سرپرست سازمان اجتماعی‌فرهنگی شهرداری، سیدمسعود ریاضی رئیس کمیسیون ویژه توسعه و بهسازی توس، سرهنگ حسین زنگویی، رئیس قرارگاه منطقه شمال شرق ارتش جمهوری اسلامی، محمدرضا محمدی معاون هنری و سینمایی اداره‌کل ارشاد خراسان و صدرا یوسفی دبیر این رویداد و رئیس اداره امور هنری شهرداری مشهد تقدیر شد.

همراه با فجر ۹۸

«عامه‌پسند» با هوتن شکیبا راهی فجر می‌شود

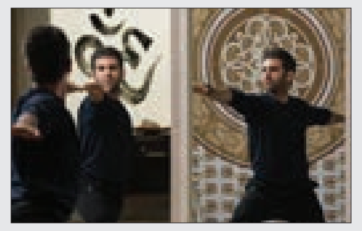

شکیبا افخمی| فیلم سینمایی «عامه‌پسند» به تهیه‌کنندگی و کارگردانی سهیل بیرقی یکی از فیلم‌هایی است که فرم حضور در جشنواره سی‌وهشتم را پر کرده است. این فیلم همچون فیلم‌های «من» و «عرق سرد»، دو ساخته قبلی بیرقی، در ژانر اجتماعی و با محوریت یک کاراکتر زن ساخته می‌شود. این کارگردان که در دو فیلم پیشینش، لیلا حاتمی و باران کوثری را برای ایفای نقش قهرمان داستان‌هایش انتخاب کرده بود، این‌بار نقش اصلی فیلم را به فاطمه معتمدآریا واگذار کرده است. درکنار معتمدآریا، باران کوثری و هوتن شکیبا به ایفای نقش می‌پردازند. فیلم‌برداری فیلم سینمایی عامه‌پسند این روزها در شهرستان شهرضا پیگیری می‌شود و هوتن شکیبا که سال گذشته توانست سیمرغ بلورین بهترین بازیگر مرد را از آن خود کند، روز گذشته با قرار گرفتن مقابل دوربین عامه‌پسند، نخستین عکسش در فیلم تازه سهیل بیرقی منتشر شد.

فیلم پربازیگر امسال، فرم پر کرد

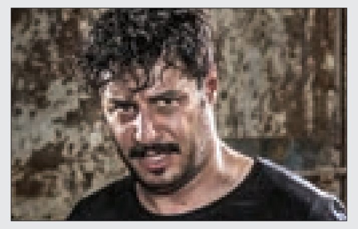

«دوزیست»، دومین همکاری سعید خانی و برزو نیک‌نژاد به‌عنوان تهیه‌کننده و کارگردان، بعد از فیلم پرفروش «لونه زنبور» است. دوزیست برخلاف فیلم قبلی این دو سینماگر، در ژانر اجتماعی ساخته شده است. این فیلم که یکی از آثار پربازیگر درحال ساخت است، از حضور بازیگران سرشناسی چون جواد عزتی، هادی حجازی‌فر، ستاره پسیانی، پژمان جمشیدی و مانی حقیقی بهره گرفته است. جدیدترین خبری که درباره این فیلم منتشر شده است، حکایت از ورود دوزیست به ماراتن جشنواره فیلم فجر دارد. این خبر درحالی منتشر شده است که سعید خانی، تهیه‌کننده فیلم، پیش از این اعلام کرده بود برای اکران فیلم پیش از جشنواره فجر تلاش می‌کند اما ظاهرا با فراهم نشدن شرایط اکران، شنیده می‌شود که سازندگان دوزیست فرم جشنواره را پر کرده‌اند و به‌زودی با اتمام مراحل فنی، نسخه‌ای از فیلم به دفتر جشنواره تحویل داده خواهد شد.

«سلفی با دموکراسی»؛ متقاضی حضور در جشنواره فجر

علی عطشانی که فیلم پرحاشیه «یادم تو را فراموش» را آماده اکران عمومی دارد، این روزها درحال آماده‌سازی فیلم جدیدش با نام «سلفی با دموکراسی» برای حضور در سی‌وهشتمین جشنواره فیلم فجر است. این فیلم با محوریت جانبازان و شهدای هشت سال دفاع مقدس با اتمام مراحل فیلم‌برداری، این روزها وارد مرحله تدوین شده است. عطشانی که سال ۸۹ فیلم «دموکراسی تو روز روشن» را جلوی دوربین برده بود، درباره ارتباط این فیلم با «سلفی با دموکراسی» به انا گفته است: «اینکه بگوییم فیلم تازه‌ام به‌نوعی ادامه داستان آن فیلم است، نه واقعا، بلکه درواقع همان حال‌وهوای داستانی و مثلا فضای ماورایی را دارد.» پولاد کیمیایی، پژمان بازغی، آتیلا پسیانی، سیما تیرانداز، کوروش تهامی و دنیا مدنی جزو بازیگرانی هستند که مقابل دوربین این پروژه رفته‌اند. همچنین امیرعباس گلاب علاوه‌بر خواندن تیتراژ این فیلم، قرار است نقش فرشته مرگ را در «سلفی با دموکراسی» بازی کند.

آماده‌سازی «بی‌سر» برای جشنواره فجر

فیلم سینمایی «بی‌سر» به کارگردانی کاوه سجادی‌حسینی و تهیه‌کنندگی روحا... برادری و سمیرا برادری که با هدف رونمایی در سی‌وهشتمین جشنواره فیلم فجر مراحل تولید را پشت‌سر گذاشته، در روزهای گذشته پروانه نمایش صادر شده است. سجادی‌حسینی پیش از این، فیلم‌های سینمایی «شب بیرون» و «بوفالو» را کارگردانی کرده بود و به‌عنوان دستیار اول کارگردان و برنامه‌ریز نیز با اصغر فرهادی در ساخت فیلم «فروشنده» همکاری کرده است. او پس از پنج سال دوری از سینما و فیلم‌سازی به‌سراغ ساخت فیلم جدیدش رفته است. «بی‌سر» با بازی الهام کردا و مهدی کوشکی، ماجرای یک روز از زندگی زوجی به نام‌های ارغوان و هومن را روایت می‌کند که در آستانه جدایی، برای حفظ زندگی مشترکشان تلاش می‌کنند. رؤیا تیموریان، کاظم سیاحی، ناصر سجادی‌حسینی، محمدرضا فرزاد، مهسا باقری، علیرضا ریاحی و ایرج شهزادی، دیگر بازیگران این فیلم سینمایی هستند.